ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE OD ŠTETNIH IMISIJA U PRAKSI SUDOVA REPUBLIKE SRBIJE

Predrag Tošić
Univerzitet Sinergija Bijeljina
+38765216523
ptosic@sinergija.edu.ba
Siniša Ognjanović
Univerziteta Sinergija, Pravni fakultet, Bijeljina
Telefon +381646120222
s.ognjanovic@pravni-fakultet.info

SAŽETAK: Štetne imisije danas u velikoj mjeri ugrožavaju životnu sredinu. One se manifestuju u raznim oblicima kroz prenošenje dima, neprijatnih mirisa, toplote, čađi, potresa, buke, oticanja otpadnih i atmosferskih voda i sl. Ovaj rad ima istraživački karakter sa ciljem da analizom prakse sudova u Srbiji prikaže kada se štetne imisije smatraju nedozvoljene s obzirom na mjesne proilike i prekomjernost njihovog uticaja na susjedne nepokretnosti, a time i na dio životne sredine. Analizirali smo pretežno odluke Vrhovnog suda i okružnih sudova Srbije.
Ključne riječi: Zaštita životne sredine, štetne imisije (štetni uticaji), dim, prašina, neprijatni mirisi, buka, otpadne i atmosferske vode, potresi, čađ i susjedska prava.

ABSTRACT: Nowadays harmful emissions endanger the environment to a great extent. They are manifested in various forms through the transmission of smoke, odors, heat, soot, earthquakes, noise, running off of wastewater, atmospheric water etc.
The main aim of this paper is to do a research by analyzing the practice of the courts in Serbia so as to show when harmful emissions are considered illegal regarding local conditions as well as their impact on the neighboring property and thus influencing the part of the environment. The subject of the analysis in question has predominantly been of the decisions of the Supreme Court and district courts in Serbia.
Key words: Protection of the environment, harmful emissions (adverse effects), smoke, dust, odors, noise, wastewater and atmospheric water, earthquakes, soot and the rights of neighbors.

1. UVOD

Pitanje zaštite životne sredine predstavlja danas veoma važnu društvenu preokupaciju.

Odbrambena moć prirode zbog ljudskih aktivnosti mnogo je oslabljena. U mnogim sferama životne sredine ekološki prirodni tok je prekinut. Nekontrolisana eksploatacija prirode u proizvodnim procesima, nagla demografska ekspanzija i nedovoljno razvijena svijest o ekološkim granicama nužno su vodili i vode ka ugrožavanju životne sredine.

Danas ne možemo biti zadovoljni obimom i sadržajem mjera niti učincima tih mjera na stanje životne sredine. Stoga postoji potreba da pojedinci sami preduzimaju mjere kojima bi spriječili zagađivanje životne sredine, odnosno popravili stanje već zagađene životne sredine i time štitili svoja ustavom i zakonom zagarantovana prava.

Jedan od načina djelovanja je kroz organizacije koje se bave zaštitom životne

sredine i koje svojim djelovanjem, tzv. zelenim akcijama, značajno doprinose zaštiti životne sredine.

Drugi način djelovanja kojim pojedinci mogu doprinjeti zaštiti životne sredine su pravna sredstva, odnosno instrumenti građanskog, obligacionog i stvarnog prava. Ukoliko je nečija nekretnina izložena zagađivanju štetnim uticajima (imisijama), ili prijeti opasnost od zagađivanja dijela životne sredine za koji je zainteresovan titular prava svojine, primjenom ovih pravila on će štiteći svoja stvarna prava štititi i dio životne sredine i time dati doprinos realizaciji jednog od slogana kojim se afirmiše ideja zaštite životne sredine, "misli globalno, djeluj lokalno".

Poseban značaj za zaštitu životne sredine od štetnih imisija i odgovornost za štetu nastalu zagađivanjem životne sredine od pomenutih štetnih uticaja imaju ***Zakon o osnovama svojinskopravnih odnosa(u daljem tekstu ZOSPO) i Zakon o obligacionim odnosima (u daljem tekstu ZOO) O***vi propisi primjenjuju se u pogledu svih pitanja zaštite životne sredine i odgovornosti za štetu koja nisu uređena posebnim propisima o zaštiti životne sredine, te u slučajevima kada posebni propisi izričito upućuju na njihovu primjenu. U tom smislu ZOSPO i ZOO imaju karakter supsidijarnih pravnih izvora u zaštiti životne sredine. I pored činjenice što predstavljaju supsidijarne izvore prava, njihova je važnost za ostvarivanje zaštite životne sredine, naročito od štetnih imisija, u praksi je vrlo velika. S jedne strane, posebni propisi o zaštiti životne sredine ne uređuju u potpunosti odgovornost za zagađivanje životne sredine, već samo upućuju na primjenu opštih odredaba obligacionog prava o vanugovornoj odgovornosti za štetu. S druge strane, tim su propisima uređeni zaštita stvarnih prava, ograničavanje vlasništva radi zaštite životne sredine i zdravlja ljudi, susjedska prava – zaštita od štetnih imisija i sl., a kroz to i svojevrsna zaštita životne sredine. Štiteći svoje nekretnine sredstvima pravne zaštite, pojedinci koji se inače ne bi aktivno uključivali u zaštitu životne sredine, na taj način nesvjesno štite i životnu sredinu odnosno i dio same prirode.

Funkcija zaštite životne sredine od štetnih imisija usmjerena je na:

1. preventivu (načelo preventivnosti),
2. saniranje posljedica nastalih zagađivanjem životne sredine i
3. primjenu načela " zagađivač plaća."

2. ŠTETNE IMISIJE

Odredbama člana 3. i 4. ZOSPO utvrđeno je kako vlasnici stvari (pokretnih i nepokretnih) mogu ostvarivati pravo svojine.

Imisije su štetni uticaji koje gasovite, čvrste ili tekuće materije, koje dolaze sa jedne nekretnine, utiču na korištenje susjednih nekretnina. Norme o imisijama u pravu Republike Srbije, kao imperativne norme sadržane su u čl. 5. ZOSPO i one utvrđuju kako se vlasnici nepokretnosti moraju ponašati prilikom ostvarivanja prava svojine na svojim nepokretnostima.

Iz tih odredaba proizlazi da se od vlasnika nekretnine na kojoj se nalazi uzrok štetnih imisija može zahtijevati propuštanje radnji koje uzrokuju nedopuštene imisije. Ako se radi o nedopuštenim imisijama koje ujedno mogu zagaditi životnu sredinu, takvim se zahtjevom ujedno sprječava i zagađivanje životne sredine.

Nadalje, vlasnik može zahtijevati uklanjanje uzroka štetnih imisija, tj. promjenu stanja tuđe nekretnine na kojoj se nalazi izvor imisija kako bi se spriječilo zagađivanje životne sredine.

Po načinu odašiljanja imisije mogu biti *posredne* i *neposredne*.

Neposredne imisije su one kod kojih je radnja upravljena direktno i neposredno na to da čvrste, gasovite ili tekuće materije dospiju na susjedno zemljište (npr. izlijevanje vode, bacanje smeća, prašina, smrad itd.). Neposredne imisije su u pravilu uvijek zabranjene.

Posredne imisije su one kod kojih je susjedno zemljište slučajno ili djelovanjem prirodne sile izloženo smetnjama koje potiču od radnje na susjednom zemljištu. Dijele se na *uobičajene* koje su dopuštene i *prekomjerne* koje su nedopuštene. Osnovni kriterij razgraničenja je uobičajenost korištenja s obzirom na prirodu i namjenu nekretnine i s obzirom na mjesne prilike.

Štetni uticaji koji dospijevaju sa susjednih parcela su vrlo česta pojava. Oni stvaraju dosta problema i često ozbiljno ugrožavaju životnu sredinu. Najčešći izvor štetnih imisija su razni proizvodni pogoni, te bi u postupku izdavanja dozvola za obavljanje određenih djelatnosti nadležni državni organi morali uslovljavati obezbjeđivanjem najsavremenijih uređaja za smanjenje štetnih uticaja od odgovarajuće djelatnosti.

Analizirajući praksu sudova Srbije u sporovima zbog štetnih uticaja – imisija i ostvarivanja susjedskih prava uočili smo da su sudovi u ovim sporovima isključivo utvrđivali sljedeće:

1. da li sa tuženikove parcele dolaze štetni uticaji na tužiočevu nepokretnost i o kakvim se uticajima radi;
2. kakve su kvalitativne i kvantitativne karakteristike uticaja koji se emituju sa tuženikove nepokretnosti i da li ti uticaji otežavaju korišćenje tužiočeve nepokretnosti, te kako se manifestuju i u kojoj mjeri, i
3. da li je tužiocu otežano korišćenje sopstvene nepokretnosti preko mjere koja je uobičajena s obzirom na: prirodu nepokretnosti, namjenu nepokretnosti i mjesne prilike i da li se šteta koja se nanosi tužiocu može smatrati "znatnijom" štetom.

Praksa sudova u Srbiji pokazala je da utvrđivanje činjenice da li baš sa tuženikove nepokretnosti dolaze štetne imisije na tužiočevu nepokretnost ponekad može biti veoma komplikovano, naročito u slučajevima kada sa više nepokretnosti koje okružuju tužiočevu nepokretnost dolaze štetni uticaji (dim, mirisi, prašina i sl.) Pravci širenja dima, mirisa i prašine isključivo zavise od vazdušnih strujanja, pa se može lako desiti, kako to pokazuje praksa sudova u Srbiji, da ovi uticaji i ne dopiru sa tuženikove parcele iako je ona u neposrednoj blizini tužiočeve nepokretnosti.

Nakon što utvrde da postoje štetni uticaji i sa koje nepokretnosti dolaze sudovi utvrđuju kvalitativne i kvantitativne karakteristike štetnih imisija prispjelih na tužiočevu parcelu. Na primjer ako se radi o dimu sudovi utvrđuju njegov hemijski sastav, količinu i učestalost dimnih talasa koji dopiru iznad tužiočeve nepokretnosti. Ukoliko pak sa tuženikove nepokretnosti dopire buka utvrdiće se njena jačina i slično. U zavisnosti od pristizanja ovih štetnih uticaja sudovi utvrđuju u kojoj mjeri oni otežavaju korišćenje tužiočevih nepokretnosti, odnosno ocjenjuju da li su ti uticaji izraženi preko mjere " koja je uobičajena." Ovo je po shvatanju sudova i najteži dio posla, jer se radi o primjeni jednog pravnog standarda na konkretan slučaj. Prilikom izvođenja ovog zaključka, praksa pokazuje da se sudovi rukovode prirodom nepokretnosti, namjenom nepokretnostii, mjesnim prilikama, odnosno karakteristikama sredine u kojoj se nepokretnosti nalaze.

2.1.Znatnija šteta

Vlasnici nepokretnosti dužni su da trpe manje štete koje potiču od radnji sa susjednih parcela. Međutim kada se radi o znatnijoj šteti vlasnici nepokretnosti nisu dužni da je trpe.Pojam "znatnija šteta" predstavlja takođe jedan pravni standard koji mora biti bliže

definisan u svakom konkretnom slučaju. Zakonodavac nije dao neke kriterijume na osnovu kojih bi se mogao izvesti zaključak koja se šteta smatra "znatnijom štetom." Praksa sudova pokazuje da se nakon pažljive analize okolnosti svakog konkretnog slučaja izvodi zaključak da li se radi o znatnijoj šteti. Analizirajući presude koje su nam bile dostupne utvrdili smo da se sudovi u izvođenju ovog zaključka isključivo rukovode vrstom i obimom štete. Neke štete se odmah manifestuju u cjelosti i njihov obim se relativno lako utvrđuje (na primjer trovanje životinja), dok se obim drugih šteta može utvrditi tek protekom određenog vremena, odnosno sezone (na primjer smanjenje prihoda kod usjeva).

Opšti zaključak koji možemo izvući iz prakse sudova u Srbiji je da šteta koja je nanijeta vlasnicima susjednih nepokretnosti od štenih imisija kao posljedica radnji koje su preduzete suprotno važećim propisima, ili su preduzete iz zle namjere ili grube nepažnje, onda vlasnik nepokretnosti sa koje dolaze štetni uticaji mora nadoknaditi svaku štetu, pa I onu koja se ne smatra znatnijom štetom.

2.2. Izbor radnji vlasnika nepokretnosti

Vlasnik nepokretnosti u pravilu može obavljati sve radnje na svojoj nepokretnosti. Međutim vlasnik nije potpuno slobodan u izboru radnji koje će vršiti na svojoj nepokretnosti.

Radnje zabranjene zakonom i podzakonskim propisima vlasnik nepokretnost ne može obavljati na svojoj nekretnini (na primjer ne može obavljati djelatnost od koje se stvaraju štetne imisije preko uobičajene mjere. Izbor vrste radnje zavisi isključivo od djelatnosti. Naime ako se isti proizvodni rezultati mogu ostvarivati različitim radnjama vlasnik nepokretnosti je dužan da izabere onu koja će u najmanjoj mjeri uticati na susjedne parcele. Kada se ista radnja može obavljati na više načina uz približno iste rezultate i troškove onda je vlasnik nepokretnosti dužan da izabere onaj način koji će najmanje štetiti susjednoj nekretnini. Isto tako vlasnik nepokretnosti mora da podjednako vodi računa o svim susjednim parcelama.

Ako se vlasnik nepokretnosti ne ponaša na naprijed opisani način, on objektivno vrši zloupotrebu prava svojine.

3. NAJČEŠĆI ŠTETNI UTICAJI – IMISIJE U SUDSKOJ PRAKSI SRBIJE

Tužbu za zaštitu od štenih uticaja, odnosno zaštitu djela životne sredine mogu da podnesu: vlasnik, jedan ili više suvlasnika, držalac i zakupac nepokretnosti koja je izložena štetnim uticajima.

Kao tuženi u praksi sudova Srbije najčešće se pojavljuje vlasnik nepokretnosti sa koje se emituju štetne imisije, odnosno vlasnik privrednog društva od čije djelatnosti potiču štetni uticaji.

3.1. Štetni uticaji od izlivanja otpadnih i atmosferskih voda

Izlivanje otpadnih voda sa jedne nepokretnosti na susjedne nepokretnosti, u sudskoj praksi, smatraju se štetnim uticajima koji otežavaju korišćenje nepokretnosti preko mjere koja je uobičajena, pa te radnje sudovi zabranjuju. Otpadne vode nastaju kao posljedica nekih radnji koje se vrše na nepokretnosti sa koje dolaze.

Atmosferske vode se mogu slivati sa jedna parcele na susjedne parcele zbog položaja zemljišta. U tom slučaju, prema stavovima sudova, vlasnik nepokretnosti sa koje se slivaju vode nije dužan preduzimati radnje kojima bi spriječio to slivanje niti može odgovarati za eventualnu štetu.

Međutim, ako vlasnik nepokretnosti preduzimanjem nekih radnji izmjeni prvobitnu konfiguraciju zemljišta i ti radovi za posljedicu imaju pojačan dotok atmosferskih voda na susjedne parcele, onda je on stvorio uzroke od kojih potiču štetni uticaji na susjedne parcele koji otežavaju korišćenje susjednih parcela preko mjere koja je uobičajena. U ovim slučajevima, zbog nedozvoljenih štetnih imisija, sudovi obavezuju vlasnika nepokretnosti da otkloni uzroke štetnih uticaja od izlivanja atmosferskih voda.

Vrhovni sud Srbije u jednoj svojoj odluci iz 2003[1]utvrdio je da postoji solidarna odgovornost suvlasnika za štetu nastalu zbog štetnih imisija - oticanja vode sa njihovih nepokretnosti na susjednu nepokretnost.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilac je vlasnik stambene zgrade u Pirotu, a tuženi suvlasnici susjedne nepokretnosti na kojoj se nalazi stambena zgrada koju koriste. U 2000. g. ispoljila su se oštećenja u vidu pukotina, posebno na zapadnom fasadnom zidu prema placu tuženih. Naprsline na jugozapadnom dijelu zgrade tužioca nastale su zbog izlivanja vode iz baštenske česme tuženih u temelj zgrade tužioca.

Zbog oticanja vode iz česme tuženih na zgradu tužioca pričinjena je znatnija šteta, pa je pravilan zaključak nižestepenih sudova da su tuženi dužni da ovu štetu naknade tužiocu.

Tuženi su suvlasnici nepokretnosti na kojima se nalazi baštanska česma, a koje nepokretnosti se nalaze pored nepokretnosti tužioca, tako da se tuženi ne mogu osloboditi svoje solidarne odgovornosti za nastalu štetu isticanjem da su dio nepokretnosti poklonili svojoj ćerki, posebno što razvrgnuće imovinske zajednice nije izvršeno, a tuženi koriste nepokretnosti koje se nalaze pored nepokretnosti tužioca.

Okružni sud u Kraljevu odlukom iz 1996.godine[2]utvrdio je da stranka ima pravo da traži da tužena izvede neophodne radove koji bi sprečili dalje nanošenje štete na fasadi spoljnog zida kuće tužioca pošto je šteta nastala oa atmosferskih padavina koje su se slivale sa krova kuće tužene.

U obrazloženju odluke sud navodi da se kuća tužene sa zapadne strane "lepi" na kuću tužioca i ista je ugrožena slivanjem atmosferske vode sa krova kuće tužene niz spoljni zid fasade kuće tužioca. Zbog svega navedenog, sud je naložio tuženoj da postavi lim koji bi spriječio kvašenje spoljnog zida tužioca, a sve shodno članu 3.stav 2. ZOSPO i čl. 156. St.1. i 2. ZOO-a.

3.2. Štetni uticaji od prašine i dima

U uslovima u kojima danas živimo štetni uticaji od prašine i dima koje emituju razni proizvodni pogoni su svakodnevna pojava.

Prašina i dim mogu štetno uticati na zdravlje ljudi, životinja i biljaka.

Ako prašina i dim u sebi sadrže sastojke koji mogu ugroziti zdravlje ljudi, životinja i biljaka treba ih smatrati štetnim uticajima koji otežavaju korišćenje susjednih parcela preko uobičajene mjere. Prašina i dim mogu doprinjeti smanjenju usjeva i sušenju drveća. U praksi sudova iskristalisao se stav da smanjenje usjeva u procentu većem od 10% usljed uticaja dima i prašine predstavlja štetni uticaj koji otežava korišćenje susjednih parcela preko uobičajene mjere.

Otrovna prašina i dim mogu nanijeti nesagledive štetne posljedice po životnu okolinu pa bi sudovi morali da zabranjuju vršenje djelatnosti koje emituju pomenute štetne imisije i obavežu emitenta da naknadi štetu.

[1] Odluka Vrhovnog suda Srbije, Rev.4031/03 od 21.05.2003.
[2] Odluka Okružnog suda u Kraljevu, Gž 1011/95. Od20.05.1996.godine.

3.3. Štetni uticaji od neprijatnih mirisa

Najčešći izvori neprijatnih mirisa su štale, svinjci, odlagališta stajskog đubriva, deponije i pojedine proizvodne djelatnosti. Prilikom ocjene ovih štetnih uticaja najbitnije je analizirati mjesne prilike sredine gdje se neprijatni mirisi osjećaju.

U gradovima i gradskim naseljima zabranjeno je držanje stoke, lagerovanje stajskog đubriva, formiranje deponija i obavljanje djelatnosti koje emituju neprijatne mirise.

U selima i seoskim područjima mirisi od štala, stajskog đubriva su uobičajeni uticaji pa se u praksi sudova ne smatraju zabranjenim imisijama.

Odlukom Vrhovnog suda iz 1999.godine[1] odlučeno je da vlasnik nepokretnosti može susjedu zabraniti štetne uticaje od neprijatnih mirisa koji dolaze od takve nepokretnosti ako oni prema mjesnim prilikama prelaze uobičajenu mjeru i bitno onemogućavaju korišćenje nepokretnosti.

Nižestepeni sudovi, kako se navodi u obrazloženju presude, su pravilno utvrdili da se radi o štetnim imisijama i da se na te imisije ima primjeniti odredba člana 5. ZOSO. Prema ovoj odredbi Zakona vlasnik nepokretnosti može susjedu zabraniti uticaje koji dolaze od takve nepokretnosti ako oni prema mjesnim prilikama prelaze uobičajenu mjeru i bitno onemogućavaju korišćenje nepokretnosti.

Utvrđeno je da su neprijatni mirisi i insekti iz poljskog klozeta vlasništvo tuženog koji se nalazi na udaljenosti od 2,5 m od ulaza u kuću čiji je vlasnik tužilja i da su takvog intenziteta da, sa objektivnog gledišta , prelaze normalnu i razumnu granicu, zbog čega tužilja ne može normalno da koristi kuću za stanovanje, jer ovi mirisi ulaze u stambene prostorije.

U takvim okolnostima, po ocjeni Vrhovnog suda, suđeno je pravilnom primjenom materijalnog prava kada je tuženi, kao vlasnik poljskog klozeta, obavezan da otkloni ovaj izvor štetnih imisija, iz koga neprijatni mirisi ulaze u stambene prostorije tužilje, a stvar je tuženog gde će smestiti poljski klozet da bi otklonio štetne imisije na susjednu nepokretnost tužilje.

Neprijatni mirisi iz poljskog klozeta, vlasništvo tuženog, prelaze dopuštenu granicu tolerancije u jednoj urbanoj sredini, tvrdio je saslušani vještak, a takvo saznanje učinjeno je i neposrednim opažanjem suda na licu mesta.

Odlukom Okružnog suda u Valjevu[2] utvrđeno je da vlasnici susjednog zemljišta moraju trpiti uticaje - neprijatne mirise koji dolaze sa susjednog zemljišta, ali samo do određene mjere koja je uobičajena s obzirom na prirodu I namjenu nepokretnosti I na mjesne prilike (granica tolerancije).

U obrazloženju presude navodi se da je tuženi u selu P. izgradio tovilište za tov krupne stoke na udaljenosti od 4 m od kućnog placa tužilaca, na oko 25 m od kuće tužilaca i 38 m od bunara za vodu. Tovilište je dograđeno uz tuženikovu štalu. Dimenzije dograđenog dijela su 18,25x6,3 m, a postoje i dvije septičke jame za skupljanje osoke, jedna ispod tovilišta između temelja iz koje je izveden cjevovod u prelivnu betonsku septičku jamu dimenzija 5x2x2.5 m sa otvorom na gore, radi crpljenja osoke u cistern, i ova septička jama se prazni, u prosjeku, jedan put mjesečno.

Prema odredbi čl.5 stav1. ZOSPO, prvostepeni sud je bio dužan da cijeni kako prirodu I namjenu tuženikove nepokretnosti tako I prirodu I namjenu nepokretnosti tužilaca na kojima oni imaju stambene objekte, kao I intenzitet uticaja koji dolaze iz tuženikovih nepokretnosti na nepokretnosti tužilaca, ali I mjesne prilike, a naročito da li je uobičajeno u

[1] Odluka Vrhovnog suda Srbije, Rev.520/99 od 26.05.1999.godine.
[2] Odluka Okružnog suda u Valjevu, Gž.548/06. Od 29.09.2006.godine.

mjestu na kome se nalaze nepokretnosti, da se štale, odnosno tovilišta, podižu u neposrednoj blizini stambenih objekata.

3.4. Štetni uticaji od smeća, đubriva i otpadnog materijala

Nepropisno odlaganje smeća, đubriva i drugog otpada može znatnije ugroziti životnu sredinu kroz emitovanje neprijatnih mirisa, širenja zaraze i slično. Bacanje smeća, đubriva i drugog otpada u rijeke i jezera takođe dovodi do višestruko štetnih posljedica po životnu okolinu.

Odlukom Okružnog suda u Zrenjaninu iz 1999.g.[1]utvrđeno je da dozvoljenost držanja domaćih životinja utvrđena lokalnim propisima nije smetnja da se tužiocu pruži zaštita u smislu člana 42.st.1.,u vezi člana 5. ZOSO, kada se tim djelatnostima vrši uznemiravanje tužioca.

U obrazloženju odluke Okružnog suda ističe se da je prvostepenom presudom usvojen zahtjev tužioca i utvrđena obaveza tuženog da sa svoje nepokretnosti izmjesti đubre tako da se isto ne osjeća u dvorištu tužioca i ne otiče ka dvorištu tužioca.

Prvostepena presuda je potvrđena.

Prvostepeni sud je sa sigurnim osloncem u izvedenim dokazima utvrdio potrebne podatke koji su neophodni za zaključak o postojanju nedozvoljenih imisija sa tuženikovog na tužiočevo zemljište. Tako je prvostepeni sud utvrdio da tuženi odlaže živinsko đubrivo u betonsko spremište uz samu među između parcela stranaka, pa se otuda šire neprijatni mirisi, što predstavlja nedozvoljenu imisiju u smislu člana 5.ZOSO. Zbog toga je pružio tužiocu zaštitu po čl. 42.st.1. ZOSO, obavezujući tuženog da preduzme odgovarajuće radnje kako bi to uznemiravanje prestalo. Iako je držanje živine na tom mestu dozvoljeno lokalnim propisima, to još ne znači da je dozvoljeno to činiti na način kojim se uznemiravaju susjedi.

3.5. Štetni uticaji od buke

Buka može negativno uticati na psihičko zdravlje ljudi, a može ozbiljno narušiti uslove stanovanja.

Buka najčešće potiče iz sljedećih izvora: motornih vozila, aviona, vozova, od proizvodnih djelatnosti, muzike i slično.

Buku od navedenih prevoznih sredstava sudovi smatraju uobičajenom, jer se život u savremenim uslovima ne može zamisliti bez ovih prevoznih sredstava. Buku koja nastaje kao posljedica obavljanja proizvodnih djelatnosti treba cijeniti prema mjesnim prilikama. Ako buka potiče od određenih djelatnosti koje se obavljaju u industrijskim zonama sudovi je ne smatraju štetnim uticajem, jer su njene štetne posljedice u takvim sredinama zanemarljive.

Buku od muzike u stambenim naseljima koja prelazi uobičajenu jačinu sudovi smatraju kao nedozvoljenu štetnu imisiju, dok buku u turističkim i naseljima sličnog sadržaja sudovi smatraju dopuštenom imisijom, jer je ova vrsta zabave u turističkim naseljima uobičajena ponuda.

Odlukom Vrhovnog suda Srbije iz 1998.godine[2] utvrđena je obaveza vlasnika nepokretnosti da se pri korišćenju nepokretnosti uzdržava od radnji i da otklanja uzroke buke kojima se otežava korišćenje drugih nepokretnosti, preko mjere koja je uobičajena s obzirom na prirodu i namjenu nepokretnosti i na mjesne prilike, ili

[1] Odluka Okružnog suda u Zrenjaninu, Gž.832/99.
[2] Odluka Vrhovnog suda Srbije, Rev.1936/98., od 24.04.1998.godine.

kojima se prouzrokuje znatnija šteta.

U obrazloženju odluke sud navodi da buka koja nastaje u vezi rada kompresora daje pravo oštećenom za zaštitu, ako je po svom intenzitetu stanovanje u određenoj sredini otežano preko podnošljive mjere, a ne i onda ako se radi o imisiji koja je snošljiva. U ponovljenom postupku prvostepeni sud će ocjeniti da li je potrebno tehničkim aparatima utvrditi intenzitet buke u ovom slučaju, s obzirom da je osjetljivost na buku relativno individualna stvar, ali postoje standardi koji intenzitet buke dozvoljavaju u određenoj sredini do propisane mere.

ZAKLJUČAK

Svako lice dijeli životnu sredinu sa drugim licima. Zloupoterebom ovlašćenja koja proizilaze iz prava svojine najčešće se ometaju druga lica u ostvarivanju prava svojine na svojim nepokretnostima. Zato je neophodno da se svaka zloupotreba prava svojine spriječi, pogotovo kada se radi o prekomjernom emitovanju štetnih uticaja (imisija). Osim što uskraćuju potpuno ostvarivanje prava svojine, prekomjerene štetne imisije u znatnoj mjeri doprinose i zagađivanju životne sredine. Praksa sudova u Srbiji, koja je bila predmet ovoga rada pokazala je da se ovlašćenja koja proizilaze iz prava svojine moraju korisiti u skladu sa prirodnim karakteristikama i namjenom stvari (pokretne i nepokretne), što znači da je zabranjeno vršiti ovlašćenja koja proizilaze iz prava svojine protivno cilju zbog koga su ona zakonom ustanovljena i priznata.

Primjeri iz prakse sudova u Srbiji upućuju na zaključak da vlasnik nepokretnosti mora i da trpi štetne uticaje sa susjednih nepokretnosti ako oni nisu izraženi preko mjere koja je uobičajena s obzirom na prirodu i namjenu nepokretnosti i mjesne prilike.

Štiteći svoje pravo svojine na nepokretnostima od prekomjernih štetnih uticaja vlasnik nepokretnosti doprinosi i zaštiti dijela životne sredine.

LITERATURA

[1.] Perović, S. Stojanović, D. (1980) *Komentar zakona o obligacionim odnosima, Kragujevac*, Pravni fakultet Kragujevac i Kulturni centar Gornji Milanovac.

[2.] Svorcan, S (2009.): *Komentar zakona o osnovama svojinsko pravnih odnosa*, Kragujevac, Pravni fakultet.

[3.] Vodinelić, V; (1997.): *Takozvana zloupotreba prava*, Beograd,"Nomos" DOO.

[4.] Zakon o osnovama svojinsko pravnih odnosa, (" Sl. List SFRJ,"br. 60/80,36/90; "Sl. list SRJ,"br. 29/96; i "Sl.list RS" br.115/2005.).

[5.] Zakon o obligacionim odnosima, (" Sl. list SFRJ", br.29/78, 39/85, 57/89 I 31/93).